

Σκέψεις για τη νέα εργατική βάρδια και την παρέμβασή μας στο πεδίο ανεργίας κι επισφάλειας

*Αιχμάλωτο στα βροχερά της δύσης δάση
Σε φέραν στην Ρώμη, σκλάβε,
Σου δώσαν τη δουλειά του σιδερά
Και αλυσίδες φτιάχνεις.
Το ασάλι το καυτό που από τον κλίβανο βγάζεις
Μπορεί όποιο θες εσύ σχήμα να πάρει
Σπαθιά μπορείς να κάνεις
Μ' αυτά τις αλυσίδες ο λαός σου να σπάσει
Αλλά εσύ, αχ, σκλάβε,
Φτιάχνεις αλυσίδες, κι άλλες αλυσίδες...*

Esklabu erremintaria, Ο σκλάβος σιδεράς, Joseba Sarrionandia

Μέσα από την κουβέντα που έχει ανοίξει ενόψει του συνεδρίου αναδεικνύονται αρκετά τα στοιχεία αποτίμησης του κύκλου της πάλης στην Ελλάδα από το 2010 και μετά. Μια τέτοια συζήτηση έχει μεγάλη αξία όχι μόνο από τη σκοπιά της δημιουργίας μιας συλλογικής αφήγησης για το τι έγινε από τότε μέχρι σήμερα, αλλά πολύ περισσότερο για τη χάραξη επαναστατικής τακτικής.

Τόσο από το κείμενο των θέσεων του ΚΣ, όσο κι από την πρόταση των 19 συντρόφων αλλά και από ορισμένα από τα κείμενα συμβολής γίνεται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο προσπάθεια αποτίμησης της δράσης μας. Από το δεν χειριστήκαμε με “σωστό” τρόπο τη “σωστή” στιγμή τις δυνατότητες στη μετωπική πολιτική μέχρι το δεν ήμαστε αρκετά κατανοητοί στα όσα λέγαμε ή όσα λέγαμε δεν ήταν αρκετά. Χωρίς να υποβαθμίζουμε τις πτυχές αυτές στην κριτική απέναντι στην οργάνωση, εντοπίζουμε και το ‘10-’12, και στην περίοδο ‘12-’15 αλλά και από την εκλογή του ΣΥΡΙΖΑ και μετά ένα κοινό στοιχείο το οποίο έκρινε τις δυνατότητές μας: Η κυρίαρχη ιδεολογία ταυτίζει την πολιτική με το κοινοβούλιο ενώ το κίνημα θεωρείται ακτιβισμός. Έτσι, το ποιος θα υλοποιούσε τα όσα ως οργάνωση ή ως ANΤΑΡΣΥΑ μπορεί να λέγαμε, έμοιαζαν στη συνείδηση του κόσμου σαν ένα ακόμη πρόγραμμα προς υλοποίηση από μια δύναμη εντός του κοινοβουλίου.

Το τμήμα του εργατικού κινήματος που διαχειρίστηκε τους αγώνες μέχρι και το ‘12 αφορούσε κυρίως την προηγούμενη εργατική βάρδια- αυτό αποτέλεσε τον πρωταγωνιστή των αγώνων της περιόδου ‘10-’12 και είναι αυτό που σταθερά συνδιαλέγεται και συναινεί με το κεφάλαιο ως σήμερα. Από την άλλη πλευρά, το μεγαλύτερο κομμάτι της νέας εργατικής βάρδια έχει μείνει εκτός της οργάνωσης του εργατικού κινήματος.

Μεγάλα τμήματα της εργατικής τάξης όπως οι ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι με δελτίο παροχής υπηρεσιών, οι εκ περιτροπής ή μερικώς απασχολούμενοι, οι voucheraδες, οι πεντάμηνοι, οι άνεργοι, οι μετανάστες έμεναν και μένουν γραφειοκρατικά εκτός της οργανωμένης πάλης καθώς αν και υπάρχουν σωματεία που εκκινούν από ταξικές θέσεις, δεν καταφέρνουν να συσπειρώσουν με σταθερό τρόπο αυτό το δυναμικό γιατί και δύσκολο είναι αντικειμενικά να το προσεγγίσει λόγω της εφήμερης φύσης της εργασίας τους αλλά κυρίως επειδή ηγεμονεύονται από δυνάμεις εργατικού κινήματος. Δε μπορεί και δε θέλει να εκφράσει τα συμφέροντα των εργαζόμενων και της νέας βάρδιας ο αστικοποιημένος

συνδικαλισμός. Ένας συνδικαλισμός ταυτισμένος με τα συμφέροντα εργοδοτών, κυβερνήσεων. Ταυτισμένος με την ΕΕ και τις μεταρρυθμίσεις που διαλύουν τα δικαιώματά μας. Ένας συνδικαλισμός ταυτισμένος στα μυαλά εργαζομένων και νεολαίας με τη διαφθορά και τα χλιδάτα συνέδρια μοιράσματος καρεκλών, αλλά και χρηματοδοτήσεων από τα ΕΣΠΑ. Αυτό το κομμάτι των εργαζομένων θα μας απασχολήσει και στην συνέχεια του κειμένου καθώς θεωρούμε πως η συγκρότηση του μόνο τυχαία δεν είναι αλλά και ο ρόλος του είναι κομβικός για την συγκρότηση του Νέου Εργατικού Κινήματος.

Η νέα εργατική βάρδια και ο ρόλος της

Στην τελευταία συνδιάσκεψη της ONE Αθήνας, έγινε μια τομή στο πώς η οργάνωσή μας ορίζει την Νέα Εργατική Βάρδια, τομή που υιοθετείται και από την εισήγηση του ΚΣ στο 4ο συνέδριο της νΚΑ. Η τομή έγκειται στο ότι πλέον η ΝΕΒ δεν ορίζεται μόνο ηλικιακά αλλά με κριτήριο την θέση της στην παραγωγή και τις ειδικές συνθήκες εργασίας της.

Σε παλαιότερες αποφάσεις και ντοκουμέντα μας η νεολαία που εργάζεται θεωρούνταν εξ ορισμού ΝΕΒ και πέραν αυτού του σημείου προχωρούσαμε σε παρατηρήσεις για το πώς οι συνθήκες εργασίας της ήταν σαφώς χειρότερες και πλέον εντατικοποιημένες σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα του εργαζόμενου κόσμου. Θεωρούσαμε -πολύ σωστά- ότι η νεολαία ως ΝΕΒ δεχόταν πρώτη και πιο έντονα τα χτυπήματα στην εργατική τάξη (πτώση μισθών, κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων κλπ).

Πλέον μετά και από θεωρητική αναζήτηση αλλά κυρίως μετά από τη ζύμωση μέσα στα πολύμορφα κινήματα της περιόδου, η ανάλυση της ΝΕΒ δεν αρκείται στη φαινομενολογία και τη συμπτωματολογία (πχ οι νέοι παίρνουν μικρότερο μισθό -δουλεύουν περισσότερο) αλλά επιστημονικά πλέον θέλουμε να ορίσουμε:

- Τα κριτήρια και όροι δημιουργίας της ΝΕΒ
- Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της
- Η σχέση της με την υπόλοιπη εργατική τάξη και τη νεολαία
- Η αναγκαιότητα της ΝΕΒ για το κεφάλαιο
- Ο ρόλος της ως φορέας χειραφέτησης της τάξης

Η νέα εργατική βάρδια είναι ιστορικά καθορισμένη και αποτελεί σε κάθε εποχή εκείνο το τμήμα της εργατικής τάξης στο οποίο αποτυπώνονται πιο άμεσα και καθαρά οι αλλαγές στις παραγωγικές δυνάμεις και στην παραγωγική διαδικασία που επιφέρουν οι τεχνολογικές επαναστάσεις (πχ μηχανή εσωτερικής καύσης, υπολογιστές, ίντερνετ, νανοτεχνολογία κλπ) και η διάρθρωση της παραγωγής (τευλορισμός, φορντισμός, management σύγχρονου τύπου). Είναι το κομμάτι αυτό που αγγίζουν άμεσα αλλαγές στην διάρθρωση οικονομιών (εσωτερική/εξωτερική μετανάστευση, προλεταριοποίηση μεσαίων στρωμάτων), οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις (π.χ. προσφυγικά ρεύματα), αλλά και η κάθε φορά μετάβαση από στάδιο σε στάδιο του καπιταλισμού. **Είναι ο νέος τύπος εργάτη που το κεφάλαιο χρειάζεται και η εποχή μπορεί να του το προσφέρει.**

Την εποχή του μεσοπολέμου ήταν ο εργάτης που δούλευε για πρώτη φορά στην ιστορία σε γραμμή παραγωγής στα εργοστάσια του Ford και μετέπειτα στις επιχειρήσεις που μιμήθηκαν αυτό το μοντέλο. Ήταν οι γυναίκες που πρώτη φορά έμπαιναν σε εργασιακό χώρο κατά την διάρκεια του Β' ΠΠ για να στελεχώσουν την πολεμική βιομηχανία που είχε ξεμείνει από

χέρια ανδρών που είχαν μετατοπιστεί στα διάφορα μέτωπα. Τότε μάλιστα ο φορντισμός κατάφερε και έφτασε στο απόγειο του.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, η δημιουργία αυτού του νέου τύπου εργάτη συνοδεύτηκε από αυξήσεις στους μισθούς, καθώς η πλειονότητα της εργατικής τάξης προτιμούσε να μείνει έξω από την εντατικοποιημένη γραμμή παραγωγής και ας σήμαινε αυτό ίσως χειρότερο επίπεδο διαβίωσης. Η πειθαρχηση των εργαζόμενων αυτών πέρασε και από την νομοθετική εξουσία με πλέον τρανταχτό παράδειγμα την ποτοαπαγόρευση στις ΗΠΑ από το '20 ως το '33. Και αν σε αυτά τα παραδείγματα η NEB χτίστηκε και με το καρότο και με το μαστίγιο της εξουσίας δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο για όλα τα ιστορικά παραδείγματα που έχουμε στην διάθεσή μας.

Στην Ελλάδα της Μικρασιατικής Καταστροφής το ενάμιση εκατομμύριο προσφύγων κουβαλώντας την τεχνογνωσία των μικρών βιοτεχνιών αλλά και των μεγαλύτερων βιομηχανιών που άφηναν πίσω, αναζωογόνησε και μετασχημάτισε την ελληνική οικονομία. Αυτοί μόνο με την απειλή της πείνας δούλεψαν με τους χειρότερους δυνατούς όρους στα εριουργία του Περισσού και στα ραφτάδικα της Κοκκινιάς και έγιναν η πρώτη βιομηχανική εργατική τάξη στην Ελλάδα.

Τη δεύτερη περίπτωση μας θυμίζει πολύ περισσότερο η κατάσταση στην Ελλάδα, αλλά και ευρύτερα, τα τελευταία χρόνια. **Η συγκρότηση της NEB σε αυτή την περίπτωση ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη της τεχνολογίας τα τελευταία 30 χρόνια αλλά και με τις επιλογές του κεφαλαίου στα πλαίσια της ΕΕ.** Από την μία είχαμε τεράστιους ρυθμούς ανάπτυξης που έφεραν τα τεχνολογικά άλματα (πληροφορική, αυτοματισμός κλπ) με αποτέλεσμα ένα μεγάλο κομμάτι της βιομηχανικής παραγωγής να απονευρωθεί και να αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς ο τομέας των υπηρεσιών, χωρίς όμως να μπορεί ποτέ να καλύψει τις χαμένες θέσεις εργασίας. Ταυτόχρονα τα ισχυρά κράτη της ΕΕ με πρώτη την Γερμανία επέλεξαν να διατηρήσουν την βιομηχανική τους παραγωγή ενώ η περιφέρεια (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) πήρε τον ρόλο του παρόχου υπηρεσιών, με κίνητρα επιδοτήσεις και ΕΣΠΑ. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που η ανεργία στη Γερμανία είναι φέτος σε ιστορικό χαμηλό και στον ευρωπαϊκό νότο και την Ιρλανδία αγγίζει και ξεπερνά συνεχώς τα ιστορικά υψηλά.

Η ανεργία πάντα ήταν δομικό στοιχείο στην διάρθρωση του κεφαλαίου και απαραίτητο για την κερδοφορία του. Ο ρόλος της όμως αναβαθμίστηκε αισθητά σε αυτή τη συγκυρία, ειδικά μετά το ξέσπασμα της κρίσης. Δεν είναι πλέον μόνο ένας μοχλός πίεσης ώστε να πέφτουν οι εργατικές διεκδικήσεις, αλλά μετατρέπεται σε ένα συνεχές ανεργίας- εργασίας όπου με τακτικές “αγρανάπαυσης” επιδιώκεται να εργάζεται πλέον η εργατική τάξη, **ώστε να αποφέρει το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος για το κεφάλαιο αξιοποιώντας ένα ιδιαίτερο μείγμα άντλησης απόλυτης και σχετικής υπεραξίας**, με ειδικό το βάρος της απόλυτης. Αυξάνεται η παραγωγικότητα του κεφαλαίου, καθώς αναχαιτίζεται η υπαρκτή τάση μείωσης της ζωντανής εργασίας (μοναδική πηγή υπεραξίας) και κατ' επέκταση αυξάνουν το ποσοστό κέρδους.

Εδώ λοιπόν φτάνουμε και στα προγράμματα “αντιμετώπισης” της ανεργίας στο πλαίσιο των οποίων, κεφάλαιο-ΕΕ και κυβέρνηση εφαρμόζουν τα πιο σκληρά αντεργατικά μέτρα: Δουλειά χωρίς δικαιώματα, επίδομα αντί μισθού, ανακυκλούμενη εργασία με 5μηνα και 8μηνα. Και από την άλλη πλευρά η επισφαλής φύση της εργασίας εντείνεται, μέσα από νόμους (απελευθέρωση απολύσεων, καταβολή αποζημίωσης μόνο μετά από ένα έτος

συνεχόμενης εργασίας κλπ), με τα τεχνάσματα της εργοδοσίας (υπενουκίαση-υπεργολαβίες και εναλλαγή εργοδοτών) αλλά και από την ίδια την εκκωφαντικά ανίσχυρη στάση του εργατικού κινήματος.

Αυτή την στιγμή στην Ελλάδα δεν μπορούμε να πούμε πως η πλειοψηφία δουλεύει με αυτούς τους όρους. Πρέπει όμως να αναγνωρίσουμε πως το ποσοστό της εργατικής τάξης που εργάζεται κατ' αυτόν τον τρόπο αυξάνεται συνεχώς. Το γεγονός αυτό μας δείχνει ότι το μοντέλο αυτό εργασίας, δεν έρχεται σαν μια ευκαιριακή αντιμετώπιση της κρίσης αλλά είναι το μοντέλο το οποίο θα κληθεί να αναζωογονήσει το παρηκμασμένο κεφάλαιο, με την πλήρη εφαρμογή του σταδιακά. **Δεν είναι απλά ένα ακόμη μοντέλο διαχείρισης του χρόνου εργασίας της εργατικής τάξης αλλά και της ίδιας του της ζωής.** Αυτό το εξάμηνο δουλεύεις, το επόμενο τρίμηνο εκπαιδεύεσαι σε ευκαιριακές τιμές για ανέργους και μετά κάνεις αίτηση και περιμένεις το επόμενο πρόγραμμα ή τον επόμενο εργοδότη που θα σε κρατήσει για 3 μήνες.

Έχουν υπάρξει πολλοί όροι για να περιγράψουν τη μάζα των ανθρώπων που ζει και εργάζεται έτσι. Κάποιοι όπως “η νεολαία της εργασιακής περιπλάνησης” δίνουν την έμφαση στο ηλικιακό κομμάτι και στη θλιβερή πρωτοκαθεδρία της νεολαίας στην NEB. Άλλοι όροι όπως το “πρεκαριάτο” τείνει να διαχωρίσει το κομμάτι αυτό από την εργατική τάξη και να το αναδείξει ως ένα ξεχωριστό φαινόμενο σε μια μεταμοντέρνα ανάλυση της σύγχρονης πραγματικότητας, σαν κάτι εντελώς νέο, σαν μια παρθενογένεση. Για αυτό και στην συνέχεια θεωρούμε πως έχει μια αξία να ορίσουμε αυτήν τη μάζα ανθρώπων που εμείς ορίζουμε ως NEB σε σχέση και με την εργατική τάξη αλλά και με τη νεολαία.

Ποιος ο ρόλος της NEB σαν υποσύνολο της εργατικής τάξης; Όπως αναφέραμε και προηγουμένως η NEB συμπυκνώνει σε πρώτο στάδιο όλες τις αλλαγές στη βασική αντίθεση κεφαλαίου- εργασίας (αλλαγές στην παραγωγή κλπ), στις δευτερεύουσες ακόμη αντιφάσεις (φύλο, φυλή κλπ) αλλά ακόμη και στην σύνθεση των αντιφάσεων αυτών σε διεθνές επίπεδο, όπως μπορεί να είναι ένας πόλεμος και οι επιπτώσεις του. Η NEB είναι πάντα το κομμάτι της εργατικής τάξης η οποία υπόκειται -πειραματικά μπορεί να πει κανείς- όλες τις μεταρρυθμίσεις και όλα τα νέα μοντέλα εργασίας που στην συνέχεια γίνονται κανόνας για το σύνολο της εργατικής τάξης. Δεν είναι σε καμία εποχή το σύνολο της εργατικής τάξης, ούτε καν η πλειοψηφία της. Θα ήταν λάθος να θεωρήσουμε κάτι τέτοιο, λόγω των έντονων και πολύ γοργών αλλαγών που παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια. **Δεν είναι δηλαδή η νέα εργατική τάξη, αλλά ορίζεται ιστορικά σε σχέση με αυτήν.**

Όσον αφορά το ηλικιακό κομμάτι, πράγματι το μεγαλύτερο κομμάτι της NEB, είναι νεαρής ηλικίας έως 30-35 χρονών. Και είναι πολύ λογικό να συμβαίνει αυτό, ειδικά στην Ελλάδα για τρεις λόγους: Πρώτον, αυτό το ηλικιακό στρώμα είναι από τα πλέον καταρτισμένα άρα και ικανό να πραγματώσει τις νέες αναβαθμισμένες λειτουργίες της παραγωγής. Δεύτερον, καθώς μπαίνει στην δουλειά χωρίς προηγούμενες εμπειρίες έχει την απαραίτητη ελαστικότητα και προσαρμοστικότητα. Τρίτον και ίσως πιο σημαντικό στην τρέχουσα συγκυρία, έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας, άρα και θα δεχτεί πολύ πιο εύκολα τις όποιες συνθήκες εργασίας του τεθούν σαν προϋπόθεση.

Για όλους αυτούς τους λόγους θεωρούμε ότι η NEB μπορεί και πρέπει να είναι κεντρικό νεύρο στο κίνημα της νεολαίας. Είναι όμως αποκλειστικά η νεολαία NEB; Αντιθέτως, βλέπουμε τους μακροχρόνια ανέργους μεγάλης ηλικίας μπρος στον κίνδυνο της εξαθλίωσης να αξιοποιούνται από το κεφάλαιο με τους ίδιους όρους. Οι πρόσφυγες επίσης ανεξαρτήτου

ηλικίας είναι προδιαγεγραμμένο ότι θα είναι μεγάλο κομμάτι της NEB με την επίσημη συμμετοχή τους σε προγράμματα δήθεν ενσωμάτωσης τους και την ανασφάλιστη εργασία ως παραδοσιακό τους “προνόμιο”. Η NEB ορίζεται δηλαδή όχι ηλικιακά, αλλά βάση της εργασίας της.

Και αφού ορίσαμε σε γενικές γραμμές την NEB, να δούμε γιατί αποκτά τόσο μεγάλη σημασία στην οργάνωση μας στην θεώρηση για το νέο εργατικό κίνημα. Ο Γκράμσι μιλώντας στο “Τετράδιο 22, Αμερικανισμός και Φορντισμός” για το νέο τύπο βιομηχανικού εργάτη αναφέρει: *“Περπατάμε αυτόματα και ταυτόχρονα σκεφτόμαστε ότι θέλουμε. Οι Αμερικάνοι βιομήχανοι κατάλαβαν πάρα πολύ καλά αυτή τη σύμφυτη με τις νέες βιομηχανικές μεθόδους διαλεκτική. Κατάλαβαν πως ο «εκπαιδευμένος γορίλλας» είναι μια φράση, πως ο εργάτης «δυστυχώς» παραμένει άνθρωπος και ίσως αυτός στη διάρκεια της δουλειάς, περισσότερο ή λιγότερο έχει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες να σκέφτεται, τουλάχιστον όταν έχει ξεπεράσει την κρίση προσαρμογής και δεν έχει απορριφθεί: και όχι μονάχα σκέφτεται, αλλά το γεγονός πως έχει άμεσες ικανοποιήσεις από τη δουλειά και πως καταλαβαίνει πως θέλουν να τον μετατρέψουν σε έναν εκπαιδευμένο γορίλα, τον οδηγεί σε μια πολύ λίγο κομφορμιστική πορεία σκέψεων”*.

Ο βιομηχανικός εργάτης τότε έφερε για το κεφάλαιο ψήγματα από το μέλλον. Το ίδιο όμως έκανε και για την τάξη του. Κουβαλούσε στην πλάτη του τις παραγωγικές δυνάμεις που διασφάλιζαν την ολοένα και μεγαλύτερη κερδοφορία του αφεντικού του, αλλά θα μπορούσαν να σημαίνουν και την απελευθέρωση της τάξης του. Το ίδιο μπορούμε να δούμε και στους πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής. Ήταν αυτοί που δούλεψαν για ένα κομμάτι ψωμί, αλλά ήταν και αυτοί που αποτέλεσαν την πρωτοπορία και την μαγιά για το εργατικό κίνημα της εποχής τους και την εποποιία της Αντίστασης. Η NEB συγκροτείται στο παρόν και δείχνει το μέλλον. **Συγκροτείται διαλεκτικά στην αντίθεση της υποταγής και της χειραφέτησης** Στο σήμερα είναι οι εξαθλιωμένοι που δεν βλέπουν καμία προοπτική αλλά ψάχνουν την φωνή τους. Και σαν κομμουνιστική οργάνωση, στην αναζήτηση αυτή θα πρέπει να είμαστε προστάρηδες.

Η τομή στην ανεργία και η δική μας απάντηση

Μεγάλο κομμάτι των κειμένων τόσο των θέσεων του Κεντρικού Συμβουλίου αλλά και της πρότασης των 19 συντρόφων αφορά τη στάση μας απέναντι στη διαμόρφωση της σύγχρονης εργασιακής πραγματικότητας στη νέα εργατική βάρδια και τη νεολαία, αποτέλεσμα του μίγματος των χαρακτηριστικών του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, της κρίσης αλλά και των μέτρων που αποτελούν την απάντηση από πλευράς του κεφαλαίου στην Ελλάδα.

Η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά ανεργίας που μαζί με την υπερεργασία δημιουργούν ένα ασφυκτικό πλαίσιο. Μεταξύ αυτών των δύο πόλων δημιουργείται εξισορροπιστικά μια ζώνη φτωχών εργαζομένων. Με σχεδιασμένο τρόπο αυτό ενισχύεται από τα προγράμματα για την απασχόληση των ανέργων, και την αλλαγή στην πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας. **Με τη δημιουργία της έννοιας της «ωφέλειας» και του «ωφελούμενου» οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ ανεργίας/απασχόλησης, μισθού/εισοδήματος, εργατικού δικαίου/ δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και νόμου/σύμβασης γίνονται θολές.** Και παρόλο που σε συνθήκες κρίσης δεν φαίνεται να μπορούν να δημιουργηθούν αρκετές θέσεις (επισφαλούς) εργασίας ώστε το σύνολο των ανέργων να ανακυκλώνεται, είναι όμως η τάση που κυριαρχεί. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η αδήλωτη ανασφάλιστη εργασία είναι κανόνας που καθορίζει την επισφάλεια σε μη θεσμικό

επίπεδο και ειδικά μετά και την ψήφιση του ασφαλιστικού τα ποσοστά της θα εκτιναχθούν. Αυτό βέβαια είναι ένα στοιχείο που οι επίσημες στατιστικές δεν θα μπορέσουν ποτέ να αποτυπώσουν όμως εμείς οφείλουμε πέρα από την ανάγνωση μελετών να ψηλαφίσουμε και τις τάσεις που διαμορφώνονται.

Από την πλευρά των 19 συντρόφων στο ζήτημα της ανεργίας (που διαχωρίζεται όπως φαίνεται από την ίδια τη διάρθρωση του κειμένου τόσο από την κοινωφελή εργασία όσο και από την επισφάλεια) προτείνεται το «σχετικά αυτοτελές κίνημα ανέργων» πρόταση που κατά τη γνώμη μας δεν μπορεί να αξιοποιηθεί στην κατεύθυνση μιας παραγωγικής σύνθεσης στα πλαίσια της οργάνωσης. Πρόκειται για μια διατύπωση που δεν αποκαλύπτει το εύρος της διαφωνίας και ως εκ τούτου καθιστά αδύνατο να αξιοποιηθούν τα όποια θετικά στοιχεία μπορεί να έχει, καθώς μένει στο επίπεδο της κωδικοποίησης. Η συγκεκριμένη πρόταση δεν αναλύει αυτό που κατά καιρούς οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες που υπογράφουν την Πρόταση Θέσεων αναφέρουν σε τοποθετήσεις και τροποποιήσεις τους σε διαδικασίες, αλλά και σε κείμενο συμβολής: την αυτοτελή δηλαδή συγκρότηση των ανέργων στις γειτονιές. Το μόνο έστω και μερικώς επιτυχημένο παράδειγμα που γνωρίζουμε εμείς από τη πρόσφατη ιστορία είναι το κίνημα των *Piqueteros* (Πικετέρος) στην Αργεντινή, όπου μετά τις ιδιωτικοποιήσεις του ΔΝΤ και μαζικές απολύσεις, οι εργαζόμενοι -πλέον άνεργοι- συγκροτούνται αρχικά στις γειτονιές. Στην προκειμένη περίπτωση βέβαια, πρόκειται για άνεργους που προέρχονται όλοι από τον κλάδο της βιομηχανίας και είναι σταθερά άνεργοι. Τηρουμένων των αναλογιών, πρόκειται για μια αντίστοιχη συγκρότηση στις γειτονιές της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης και όχι γενικά των ανέργων μιας οποιαδήποτε γειτονιάς. Από την άλλη πλευρά, λείπει ένα παράδειγμα κινήματος των ανέργων που να εμπλέκει μαζικά την άνεργη νεολαία. Το παράδειγμα του μαχητικού οικονομισμού με το κυνήγι ελεγκτών το 2013 μετά το θάνατο του 19χρονου νομίζουμε δείχνει τα όρια αυτής της λογικής.

Ακόμη, στο ίδιο κείμενο, πέρα από τον διαχωρισμό ανεργίας-προγραμμάτων απασχόλησης για ανέργους-επισφάλειας (που θεωρούμε πως είναι λανθασμένος) πιστεύουμε ότι οι σύντροφοι κάνουν μια ατυχή εκτίμηση σχετικά με το ρόλο που έχει επιτελέσει η Attack μέχρι στιγμής. Αναφέρεται στο κείμενο «[...] επιπλέον το πρόγραμμα της Attack προσεγγίζει θέσεις χειραφετητικού και ανατρεπτικού περιεχομένου και έχει σαφή συνολική γραμμή για το εργατικό κίνημα, ξεφεύγοντας από τα πλαίσια μιας πλατιάς πρωτοβουλίας και συλλογικότητας μάχης». Κάτι όμως που δεν στοιχειοθετείται κατά την άποψη μας από την δράση της Attack σε διάφορους αγώνες πχ πεντάμηνα ή από τις κατά καιρούς ανακοινώσεις της. Δεν θεωρούμε ότι η αιτηματολογία που έχει αναπτύξει η Attack ξεπερνά τα όρια του πολιτικού εργατικού κινήματος που επιδιώκει η πτέρυγα. Αν όμως αυτή η αιτηματολογία θεωρείται αναντίστοιχη δεν γίνεται κατανοητός λοιπόν ο λόγος που η Attack θα πρέπει να έχει διαφορετικό ρόλο σε σχέση με τα υπόλοιπα κομμάτια της πτέρυγας.

Κριτική ασκείται στη δράση της Attack από τη σκοπιά της μη ενασχόλησης με τα ζητήματα των ανέργων. Είναι όμως πράγματι έτσι; Αν κάποιος σκύψει προσεκτικά πάνω από το πώς έχουμε προσπαθήσει να διαμορφώσουμε το πρόγραμμα πάλης που προτείνει η Attack θα δει τα ζητήματα επιβίωσης των ανέργων να έχουν σημαντική θέση. Αναδεικνύονται μάλιστα, ακριβώς επειδή συνδέονται με την πάλη ενάντια στις επιλογές του κεφαλαίου για την ανεργία, που από τη μία προωθεί τα προγράμματα ΕΣΠΑ και θεσμοθετεί επίδομα εργοδοσίας, κι από την άλλη κόβει το επίδομα ανεργίας και διαγράφει από τα μητρώα αν δεν υπάρχουν διαπιστευτήρια για αναζήτηση εργασίας. Τελικά νομίζουμε ότι **ο δρόμος για την ικανοποίηση αιτημάτων επιβίωσης περνά από την άρθρωσή τους γύρω από την πάλη ενάντια στο καθεστώς ανεργίας και επισφάλειας**. Πέρα όμως από το ρόλο της πτέρυγας

στις διεκδικήσεις γύρω από αυτά τα ζητήματα δεν πρέπει να παραμελούμε το ρόλο της οργάνωσης και του μετώπου. Ένα πολιτικό κίνημα κατά της ανεργίας θα πρέπει να διεκδικεί μέτρα πανεθνικής κλίμακας και άλλη πολιτική για την ανεργία μέσα από κεντρικό σχεδιασμό.

Σε αυτό το σημείο έχει ιδιαίτερη αξία να δούμε την εξέλιξη της στάσης του εργατικού κινήματος στο ζήτημα της ανεργίας. Συνολικά διακρίνουμε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση έχουμε την κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού της ανεργίας και οριοθετείται από την αρχή της κρίσης. Το εργατικό κίνημα αδυνατεί να απαντήσει σε μια σειρά από κινήσεις από την πλευρά του κεφαλαίου (τις διαθεσιμότητες στο δημόσιο ή το κλείσιμο των μεγάλων επιχειρήσεων) και τελικά γίνεται από τις πιο πρωτοπόρες δυνάμεις του μια προσπάθεια συγκρότησης στις γειτονιές. Ακολουθεί περίοδος ύφεσης του κινήματος συνολικά, γεγονός που αντανακλά και στις συλλογικότητες που έχουν αναφορά στα ζητήματα της ανεργίας και συνολικά την έκφραση αυτού του κομματιού της εργατικής τάξης.

Στην τρίτη περίοδο γίνεται μια στροφή στην προσπάθεια για τη συγκρότηση του υποκειμένου και **εμφανίζονται νέες συλλογικότητες που πλέον προσπαθούν να ψηλαφίσουν τη νέα κατεύθυνση του κεφαλαίου στην ανεργία μέσω της λογικής “καλύτερα να δουλεύουν λίγο παρά καθόλου”**. Δημιουργούνται από διάφορους χώρους συλλογικότητες, V for Voucherάδες μέσω του αντιπολιτευόμενου τότε ΣΥΡΙΖΑ, ενώ το 2013 γνωρίζει τη δημιουργία του ΣΥΝΕΚΩΧ και μια μεγάλη μάχη στην κοινωφελή εργασία με επιρροή δυνάμεων της εργατικής αυτονομίας. Στην ίδια “γενιά” συλλογικοτήτων ανήκει και η Attack. Θεωρούμε πως όλες οι συλλογικότητες αυτές είχαν καθοριστική συμβολή, όμως, η πρόσδεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις οδηγίες της από τη μία, και η λογική για το πώς διεξάγεται η πάλη και με ποια αιτήματα από την άλλη, τις περιόρισαν. Η τομή της Attack έγινε με την προσπάθεια προσέγγισης των αιτημάτων αυτών που να μπορούν να συνδέσουν τα οικονομικά αιτήματα με το πεδίο της πολιτικής, την κατάργηση δηλαδή των προγραμμάτων και το πρόταγμα που έρχεται κόντρα στις επιταγές του κεφαλαίου, τη μόνιμη και σταθερή δουλειά.

Η μάχη που δόθηκε στα προηγούμενα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, πέρα από τα λάθη, τους περιορισμούς και τις αδυναμίες της, έδωσε πολύτιμα συμπεράσματα, ανέδειξε μορφές οργάνωσης διαφορετικές από αυτές του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος -με επιτροπές στους χώρους εργασίας, αλλά και κεντρικό συντονισμό τους. Ήταν ένας αγώνας με διάρκεια, με δίκαια αιτήματα που πήγαζαν από τις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων και που κατάφερε συγκεκριμένες νίκες, όπως ήταν η πάλη για τις άδειες και τον προστατευτικό εξοπλισμό, ενώ προέβαλλε και αιτήματα με πολιτικό χαρακτήρα, όπως το δικαίωμα στη μόνιμη και σταθερή δουλειά για όλους και η κατάργηση των προγραμμάτων. Η παραπάνω συζήτηση διαπέρασε τον αγώνα των εργαζομένων στην κοινωφελή εργασία στα τέλη του 2015.

Η έκβαση των αγώνων που θα έρθουν θα κριθεί σε πολλά επίπεδα. Θα κριθεί στη δυνατότητα να παλεύει ένα σύνολο στόχων που απαντάει στις βασικές ανάγκες του σήμερα, μέσα από τη σύγκρουση με τις αναδιαρθρώσεις που προωθεί ο καπιταλισμός για την διαμόρφωση των σύγχρονων εργασιακών σχέσεων. **Η πάλη για τη μόνιμη και σταθερή εργασία και η μείωση του εργάσιμου χρόνου με αυξήσεις στους μισθούς -που προκύπτει ως δυνατότητα από τις σύγχρονες τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις-, η πάλη για την κατοχύρωση επιδόματος ανεργίας δίχως προϋποθέσεις και αστερίσκους, ο αγώνας για συνδικαλιστικές ελευθερίες και η απαίτηση της κατάργησης όλων αυτών των προγραμμάτων δουλειάς, αποτελούν αυτούς τους στόχους που προσανατολίζουν το εργατικό κίνημα στην απαραίτητη σύγκρουση με την ΕΕ και τα εργαλεία της, την τωρινή**

κυβέρνηση και κάθε επίδοξο διαχειριστή. Η διεκδίκηση των παραπάνω δεν χωρά στους κόλπους του αστικοποιημένου, εργοδοτικού συνδικαλισμού, που ηγούνται της επίθεσης ενάντια στους εργαζόμενους. Περνά, απεναντίας, μέσα από την οργάνωση στους χώρους δουλειάς καθώς και τον αναγκαίο συντονισμό τους, βασικά κύτταρα διεκδίκησης των αυτονόητων δικαιωμάτων που εξαιτίας της φύσης των προγραμμάτων βρίσκονται συνεχώς υπό αμφισβήτηση.

Σε κάθε περίπτωση, η οργάνωση όλου αυτού του δυναμικού που κινείται στη γκριζα ζώνη μεταξύ εργασίας και ανεργίας, είτε μιλάμε για τη θεσμική επισφάλεια των προγραμμάτων ΟΑΕΔ-ΕΣΠΑ είτε για την άτυπη επισφάλεια που κυριαρχεί σε όλους τους μαζικούς χώρους που εργάζεται η νέα εργατική βάρδια, μπορεί και πρέπει να αποτελέσει θεμέλιο στη συγκρότηση ενός μαχητικού Συντονισμού Πρωτοβάθμιων Σωματείων και Συλλογικοτήτων, για τον αγώνα για μια ζωή αξιοβίωτη. Αγώνας ο οποίος αντικειμενικά για να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων θα πρέπει να αποχτήσει αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο και προσανατολισμό.

Μπροστά στη διαρκή και συντονισμένη επίθεση στα εργατικά δικαιώματα που χαρακτηρίζει την εποχή μας, και μπροστά στην απαίτηση για άμεση ανατροπή της κατάστασης με την τεράστια ανεργία του κόσμου της εργασίας, προκύπτει η αναγκαιότητα για την οργάνωση του, με ζητούμενο την ενιαία και συντονισμένη εμφάνιση του πρωτοπόρου δυναμικού. Αναγνωρίζοντας το όριο που έθεσε στις προσπάθειες του προηγούμενου διαστήματος ο πολυκεραματισμός των επιμέρους δράσεων, άμεσο καθήκον όλων των συλλογικοτήτων που δραστηριοποιούνται σε αυτό το πεδίο αλλά και ευρύτερα στο εργατικό κίνημα είναι η πανελλαδικοποίηση της παρέμβασης και η εκπόνηση ενός πανελλαδικού σχεδιασμού για την αναμέτρηση με την κυβέρνηση και την οργάνωση αυτού του κόσμου που δεν έχει φωνή. Η διαδικασία αυτή δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά περνά μέσα από την προώθηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών, και τη δημιουργία νέων εκεί που δεν υπάρχουν. Η πανελλαδικοποίηση αποτελεί κριτήριο για την αποφασιστικότητα και την ετοιμότητα την οποία θα πρέπει να διαθέτουμε στις μάχες που βρίσκονται μπροστά μας. Ετοιμότητα χρειάζεται και για την υποδοχή των αυθόρμητων και πολλές φορές και απρόβλεπτων ξεσπασμάτων της νέας βάρδιας, τα οποία -μέσα στο άνυδρο περιβάλλον της ανεργίας, του εργασιακού μεσαίωνα και της μετανάστευσης -συνεχίζουν να κυοφορούνται. Αναγκαίος είναι επίσης ο πολιτικός εξοπλισμός με εκείνα τα στοιχεία ανάλυσης και προγράμματος πάλης που μπορούν στο σήμερα να απαντούν στην επίθεση που διεξάγεται.

Σ' αυτή τη διαρκώς μεταβαλλόμενη προς το χειρότερο πραγματικότητα, η νέα γενιά έρχεται να παίξει έναν ιδιαίτερο ρόλο. Χωρίς αναπαράστασεις εργατικών αγώνων και της πρότερης συνθήκης, ταλαντεύεται μεταξύ της ανεργίας και της επισφάλειας και αποτελεί κύριο αποδέκτη των μεταλλαγών. Στις ειδικές πλευρές που χρειάζεται να ψηλαφήσουμε για να καταφέρουμε την ένταξη της νέας γενιάς στους κοινωνικούς αγώνες χρειαζόμαστε ένα εύπλαστο όχημα που να μπορέσει να προσεγγίσει με αποτελεσματικό τρόπο τη διάρθρωση οικονομικού/πολιτικού στους αγώνες της νέας εποχής. Για εμάς μια τέτοια προσπάθεια αποτελεί η Attack. Αυτό δείχνουν οι μέχρι τώρα παρεμβάσεις της σε όλο το φάσμα του συνεχούς της ανεργίας και της επισφάλειας, από αγώνες για απολύσεις και μη καταβολή δεδουλευμένων, μέχρι τις κινητοποιήσεις ενάντια στην κατάργηση της κυριακάτικης αργίας, για την απλήρωτη εργασία στα προγράμματα voucher και κυρίως τον αγώνα στην Κοινωνική εργασία. Ο συντονισμός με τις υπόλοιπες συλλογικότητες, εργατικές λέσχες, εργατικά σχήματα που είχε ως αποτέλεσμα το διήμερο ενάντια στην ανεργία και την επισφάλεια, την πανελλαδική μέρα δράσης αποδεικνύει το **ρόλο της Attack ως μαγιά που γεννά κινήματα**

εκεί που κανείς άλλος δεν μπορούσε να παρέμβει αλλά και σαν συγκολλητική ουσία που συνενώνει όλες αυτές τις μαχητικές μειοψηφίες που δεν σταυρώνουν τα χέρια μπροστά στον εργασιακό μεσαίωνα. Ακόμα περισσότερο η μάχη των πεντάμηνων με την καθοριστική παρέμβαση την Attack απέδειξε πως μπορούν να συνυπάρξουν ακόμη και οι παλιές δομές του εργατικού κινήματος με τα νέα εργαλεία που είναι πιο αναγκαία από ποτέ. Κι αν η Attack φαντάζει ασταθής λόγω του ότι είναι εύπλαστη, έχει σίγουρα ένα σταθερό σημείο: αποτελεί κομμάτι της προσπάθειας συγκρότησης ενός Νέου Εργατικού Κινήματος.

Σαλάπας Γιάννης, οβ ΚΓΠ, ONE Αθήνας

Τζιουβάρα Ολύβια, οβ Έρευνας, ONE Αθήνας